

בין חגיגה להקרבה הרב מואיז נבון

בראשית פרק כג - (א) וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעֵי שָׁנִים שָׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה: (ב) וַתָּמָת שָׂרָה בְּקָרְיַת אֲרָבַע הוּא חֲבֵרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסָפֵד לְשָׂרָה וּלְבִכְתָּהּ:

רש"י פרשת חיי שרה

לספוד לשרה ולבכתה - ונסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שעל ידי בשורת העקידה שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט, פרחה נשמתה ממנה ומתה:

פרקי דרבי אליעזר (היגר) - "חורב" פרק לא

כששב אברהם מהר המוריה חרה אפו של סמאל שראה שלא עלתה בידו תאות לבו **לבטל** קרבנו של אברהם אבינו, מה עשה הלך ואמר לשרה: הלא שמעת מה נעשה בעולם, אמרה לו: לאו, אמר לה: לקח אברהם את יצחק בנו ושחטו והקריבו על גבי המזבח לעולה, התחילה שרה לבכות ומיללת שלשה יבבות כנגד שלשה תקיעות שלשה יבבות יללות כנגד שלשה יבבות, ופרחה נשמתה ומתה, ובא אברהם ומצאה שמתה, ומהיכן בא, מהר המוריה, שני ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה.

מדרש תנחומא (ורשא) פרשת וירא סימן כג

... בנו [יצחק ואברהם] את המזבח ועקדו על המזבח ונטל את הסכין כדי לשחטו עד שיצא ממנו רביעית דמו, ובא השטן ודחף ידו של אברהם ונפלה הסכין מידו. וכיון ששלח ידו לקחתה יצאה בת קול ואמרה לו מן השמים אל תשלח ידך אל הנער ואלולי כן כבר היה נשחט. באותה שעה הלך השטן אצל שרה ונזדמן לה **כדמות יצחק** כיון שראה אותו אמרה לו בני מה עשה לך אביך, אמר לה נטלני אבי והעלני הרים והורידני **בקעות** והעלני לראש הר אחד ובנה מזבח וסדר המערכה והעריך את העצים ועקד אותי על גבי המזבח ולקח את הסכין לשחטני ואלולי שאמר לו הקדוש ברוך הוא "אל תשלח ידך אל הנער" כבר הייתי נשחט. לא הספיק לגמור את הדבר עד שיצאה נשמתה הה"ד ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה, "מהיכן בא? מהר המוריה."

Prof. Yehuda Gellman, "And Sarah Died," Tradition 32:1, p. 57

Abraham, in responding to the sacrificial call, exemplifies the ideal religious personality. Abraham becomes Sacrificial Man. But what about Sarah? ... Sarah died from her pain over the *akeda*, from Abraham's obedience to what, for Rav Soloveitchik, is the supreme religious imperative. But doesn't Sarah know what the supreme religious imperative is?

"הרב סולובייצ'יק, "בסוד היחיד והיחד"

אף על פי שאני תושב אמריקה זה שנים רבות, עדיין לא סיגלתי לי את ההשקפה הפרגמטית על הדת. לדעתי אין האמונה באה לשרת את צרכי בני האדם... מעולם לא ניסיתי לבאר את תורת ישראל בקטגוריות של בריאות הנפש, שלוות הרוח וכיוצא בהן, אף על פי שגישה זו רווחת כאן גם בין הוגי דעות יהודיים, חרדים ובלתי חרדים... נפשי בוחלת בכל אלו הדרשות הסובבות סחור סחור לנושא אחד: שמירת המצוות טובה לעיכול המזון, לשינה מתוקה, לשלום המשפחה ולעמדה חברתית...

הפעולה הדתית בעיקרה חווית סבל היא. כשהאדם מזדמן עם האל לפונדק אחד, הוא נתבע על ידי האל להקרבה עצמית המתבטאת במאבק עם יצוריו הפרימיטיביים, בשבירת הרצון, בקבלת "משא" טרנסצנדנטלי, בויתור על חמדת בשר מוגזמת, בהסתייגות לפרקים מן הנעים והערב, בהתמכרות אל המר והמוזר... הקרב את קורבנך! זהו הצו העיקרי הניתן לאיש הדת.
בחירי האומה, מאותה שעה שגילו את האל, התעסקו בפעולת הקרבה מתמידה. הקב"ה אומר לאברהם: "קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק וכו'...". כלומר אני תובע ממך את הקורבן הגדול ביותר. אני רוצה ממך את בנך שהוא יחידך וגם אהובך. אל תשלה את עצמך, כי לאחר שתשמע בקולי ותעלה את בנך לעולה, אתן לך בן אחר במקום יצחק. כשיצחק ישחט על גבי המזבח, תישאר גלמוד וערירי. שום בן לא יולד לך. הווייתך תתקפל בבדידות שאין כמותה. אני רוצה את יחידך שאין לו תמורה. כמו כן אל תחשוב, כי יעלה בידך לשכוח את יצחק ולהסחית את דעתך ממנו. כל ימך תהרהר בו. אני מעוניין בבנך אשר אהבת ותאהב לעולם. לילות של נדודי שינה תבלה ותחטט בפצעך הנפשיים. מתוך שנתך תקרא ליצחק, וכשתיקף, תמצא אוהלך שומם ועזוב. חייך ייהפכו לשרשרת ארוכה של ייסורי הנפש. ובכל זאת אני תובע את הקורבן הזה.

But doesn't Sarah know what the supreme religious imperative is?... Her cry, rather, was an affirmation of a religious imperative which Abraham did not share. For Sarah and Abraham are two different kinds of religious personalities.

~ אברהם ~

מיכה פרק ז, כ (כ) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם...

Prof. Yehuda Gellman, "And Sarah Died," Tradition 32:1

Hesed in its essence is a denial of self-interest and of self. It is the attribute of self-denial, of self-purgation, and ultimately of self-negation. It is the giving up of what Aldous Huxley calls "selfness." It is as the attribute of self-effacement that *hesed* indicates a sacrificial mode of existence and a sacrificial relation to God. For *hesed*, to come close to God means to engage in self-sacrifice. To be a religious man of *hesed* means to know God as the One who demands sacrifice. To be a Man of *hesed* means to be Sacrificial Man.

פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) בראשית וירא כב - כי עתה ידעתי. ידעתי לכל שאתה אוהבני: ולא חשכת את בנך את יחידך ממני. כאילו הקרבת את עצמך לפני:

~ שרה ~

שם משמואל בראשית פרשת וירא - ... מדתו של אברהם שהיה איש החסד "ימין מקרבת" את כל באי העולם, אך שרה מצינו בה מדת הדין "שמאל דוחה", ... וע"כ כשהרגישה בישמעאל שהיה מצחק, שהוא ענין ע"ז ג"ע שפ"ד כברש"י, אמרה לאברהם: גרש את האמה הזאת ואת בנה ...

Prof. Yehuda Gellman, "And Sarah Died," Tradition 32:1

... din is "law" and "judgment" [which] demands the appropriate response in regard to the particular. ... Sarah's attribute of din moves her to demand that Ishmael be sent away, because Isaac's self-integrity is being threatened. Isaac is to become a great nation. And so is Ishmael. The person who lives life in accordance with the attribute of din acknowledges the full power and meaning of each being, each moment, and each place and task. ... Mother Sarah is progenitor of all spirits who feel closest to God in single concrete moments of sheer miracle and wonder: when a child is born, or when there is love, or when one has fulfilled even God's smallest commandment.... **She he lives in celebration, not annihilation.**

יונה פרק ד - (א) וירע אל יונה רעה גדולה ויחר לו: (ב) ויתפלל אל יקוק ויאמר אנה יקוק הלא זה דברי עד היותי על אדמתתי על כן קדמתתי לברח תרשישה כי ידעתי כי אתה אל חנון ורחום ארך אפים ורב חסד ורחם על הרעה: (ג) ועתה יקוק קח נא את נפשי ממני כי טוב מותי מחי: ס

Avivah Zornberg, The Beginning of Desire, p397,n6

Jonah fears the mutability of a world ruled by hesed, by apparently arbitrary acts of love. What solid knowledge of good and evil can be gained in such a world?... How can truth be known, if God masks His power, restrains His dramatic interventions, and simply allows life to continue?

Prof. Yehuda Gellman, "And Sarah Died," Tradition 32:1

And the same din which proclaims, "Let the sinner die!" may also proclaim: "Let the innocent live!"

~ שופר בראש השנה ~

פסיקתא רבתי (איש שלום) פיסקא מ - בחודש השביעי
כשאני דן אותם יהא זהירים להיות נוטלים שופרות ומתריעים לפני ואני מזכיר להם עקידת יצחק ומזכה אותם בדין. [פרופ' גלמן: למה "נוטלים"? למה לא "להיות מתריעים בשופרות"?]

נוטלים – כנגד אברהם

מדרש תנחומא - ... אמר לה נטלני אבי ... ועקד אותי על גבי המזבח ...

ומתריעים – כנגד שרה

מדרש אגדה (בובר) בראשית פרשת חיי שרה פרק כג סימן א

ד"א ויהיו חיי שרה. למה הסמיך מיתת שרה אחר עקידת יצחק, לומר כשבא אברהם מהר המוריה מצא שרה שמתה על דברי שטן, ולכך מריעין בראש השנה כדי שיהיה להם מיתת שרה כפרה, לפי שתרועה היא גינוח וייליל: